GEMEENTE HARLINGEN

Voorstel aan de gemeenteraad van Harlingen

Zaaknummer: 242584	Behandeld in **commissies en raad**	
	Datum beeldvormende commissie *	15 mei 2024
	Datum oordeelvormende commissie *	22 mei 2024
	Datum besluitvormende raadsvergadering	5 juni 2024
	Opsteller	Y. Woudstra
	Telefoonnummer	

*zie website voor de definitieve agenda.

Onderwerp:	Pilot Odensehuis

Te besluiten om

1. **Een pilot Odensehuis tot en met 31-12-2028 (4 jaar en 7 maanden) op te zetten en te faciliteren voor 2 dagen per week.**
2. **Hiervoor de jaarlijkse kosten (2024: € 44.000,-, 2025 & 2026: € 66.000,-, 2027: € 54.000,-, 2028: € 41.000,-) ten laste te brengen van de reserve sociaal domein d.m.v. het vaststellen van een begrotingswijziging.**

Inleiding

Vanuit het Integraal Zorg Akkoord (IZA, september 2022) en Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA, januari 2023) wordt het belang van het versterken van de sociale basis benadrukt. Het doel van de sociale basis is het creëren van sterke gemeenschappen waarin bewoners naar elkaar omkijken en elkaar ondersteunen. Bewonersinitiatieven, een sterk verenigingsleven en algemene voorzieningen spelen hierbij een belangrijke rol. Een sterke sociale basis is nodig om kwalitatieve zorg toegankelijk en betaalbaar te houden. Naast een stijgende vraag naar zorg door de vergrijzing, hebben we de komende jaren ook te maken met een dalend arbeidspotentieel. Dat vraagt om een transformatie van het zorglandschap en inzet op de beweging naar de voorkant en preventie. Gemeenten spelen hier een belangrijke rol in onder meer door het versterken van de sociale basis, het aanpakken van gezondheidsachterstanden en het versterken van de mentale gezondheid.

De gemeente Harlingen is daarom in 2023 begonnen met het in beeld brengen van de sociale infrastructuur in de gemeente Harlingen, beginnende bij de laagdrempelige ontmoetingsplekken/ sociale inloopvoorzieningen. Dit onderzoek is naar verwachting in 2024 afgerond. Doel hiervan is om inzicht te krijgen in bestaande voorzieningen en of dit aansluit bij de behoefte van inwoners en doelstellingen van de gemeente Harlingen.

Bij het in kaart brengen van de sociale infrastructuur is duidelijk geworden dat gemeente Harlingen geen ontmoetingsplek/ sociale inloopvoorziening heeft voor mensen met (beginnende) dementie of hun mantelzorgers. Volgens de inschattingen van Alzheimer Nederland zullen er in 2025 in de gemeente Harlingen circa 400 mensen met dementie zijn, met een veelvoud daarvan aan mantelzorgers. Met dit voorstel voor een pilot Odensehuis

kunnen we deze inwoners op korte termijn zo goed mogelijk ondersteunen. Het is namelijk duidelijk dat een voorziening als het Odensehuis in de gemeente Harlingen een waardevolle aanvulling is op het aanbod aan preventieve voorzieningen en er bestaat op dit moment geen soortgelijke voorziening voor inwoners met (beginnende) dementie en hun mantelzorgers.

Motie gemeenteraad
Op 1 november 2023 heeft de gemeenteraad de motie 'Locatie voor het opzetten en faciliteren van een Odensehuis – inrichten dementie vriendelijke gemeente' overgenomen. Aanleiding was de Programmabegroting 2024 van de gemeente Harlingen en dat er geconstateerd is dat er in de begroting niet is opgenomen over dementie, wat over niet een al te lange tijd volksziekte nummer 1 zal zijn.

De gemeenteraad van Harlingen is van mening dat we als gemeente moeten bijdragen aan een dementie vriendelijke gemeente. Het streven moet zijn dat mensen met dementie zo lang mogelijk met ondersteuning van mantelzorgers, familie en vrienden zelfstandig kunnen functioneren en zoveel als mogelijk nog op een plezierige manier deel kunnen nemen aan de samenleving.

Deze wens sluit goed aan bij het ambtelijk proces rondom het in kaart brengen van de sociale infrastructuur waar de gemeente Harlingen op dit moment middenin zit.

Pilot tot en met 31 december 2028
De wens van de gemeenteraad is een pilot van een jaar. Uit het werkbezoek bij het Odensehuis in Heerenveen is gebleken dat een succesvol Odensehuis een lange aanlooptijd heeft om bekend te raken in de gemeente. Na gesprekken met ervaren coördinatoren omtrent het opzetten van Odensehuizen is gebleken dat een pilot van minstens vier jaar wenselijk is. Om een goede pilot te kunnen draaien en te onderzoeken wat de effecten hiervan zijn wordt een pilot van vier jaar voorgesteld met daarbij een opstartfase van 7 maanden. Na afloop van twee volledige jaren pilot draaien zal in 2027 een evaluatie volgen.

Jaar	Fase
2024	Periode van voorbereiding, opstarten en opening Odensehuis
2025	1e jaar pilot
2026	2e jaar pilot
2027	3e jaar pilot – in het voorjaar evalueren
2028	4e jaar – beëindigen of voortzetten na evaluatie

Odensehuis
Een Odensehuis is een laagdrempelige ontmoetingsplek met informatie en advies voor, door en van mensen met geheugenproblemen en (beginnende) dementie, mantelzorgers en hun familie en vrienden. Het Odensehuis in de gemeente Harlingen is twee dagen per week geopend op dinsdag en donderdag van 10:00-16:00.

Locatie onderzoek
Adema & Nijdam Advies heeft in totaal zeven Odensehuizen opgericht in Friesland. Samen met hen is onderzocht wat eventuele mogelijke locaties zijn voor een Odensehuis.

In het overzicht hieronder is te zien welke kenmerken belangrijk zijn voor een locatie en welke locaties zijn onderzocht.

Belangrijke kenmerken locatie	Onderzochte locaties
• Huiselijke uitstraling • Mogelijkheid om te koken • Rustruimte • Mogelijkheid om apart te zitten voor een gesprek • Terras of tuin • Winkels of activiteiten op loopafstand • Een omgeving waarbij de deelnemers niet het gevoel hebben in een zorgsysteem te zitten • Parkeergelegenheid	• Het Vierkant • Nieuw Zuid • Hubertus • Kelder bibliotheek • Harlinga • Casa Cara • Almenum • De Spiker • Clubhuis fc Harlingen • MCL

Adema & Nijdam adviseert het volgende:
Clubhuis fc Harlingen
Fc Harlingen is vooral een plek waar je ver van de zorg vandaan blijft, je begeeft je in het gewone leven en er zijn allerlei faciliteiten in de buurt. Het is een mooie kant en klare ruimte, de gezelligheid van trainingen aan het eind van de dag, mooie wandelroutes en een super enthousiast bestuur die alle medewerking wil verlenen. Zelfs misschien wel vrijwilligers.

Beoogd effect
Het Odensehuis levert een bijdrage aan de verbetering van de maatschappelijke positie van mensen met (beginnende) dementie, in de vorm van een ontmoetings- en kenniscentrum. Met behulp van het Odensehuis kunnen mensen met (beginnende) dementie langer thuis blijven wonen, het voorkomt uitval van mantelzorgers en voorkomt inzet van duurdere zorg of stelt dit uit.

Het Odensehuis richt zich op de volgende doelen:
1. Een thuis bieden aan mensen met (beginnende) dementie en mensen met de diagnose van een vorm van dementie;
2. Het bieden van informatie en ondersteuning aan mantelzorgers, naasten en vrienden;
3. Een centrum zijn voor buurtgenoten en voor de omgeving;
4. Een kenniscentrum zijn en vanuit daaruit betekenis hebben voor de samenleving, studenten, professionals en geïnteresseerden en een bijdrage leveren aan een dementievriendelijke maatschappij.

Voorstel aan de gemeenteraad van Harlingen

Argumenten

1.1 Het Odensehuis ondersteunt mensen met dementie en mantelzorgers in de beginfase van dementie.

Om mensen met dementie en mantelzorgers in de gemeente Harlingen te kunnen ondersteunen en om te leren gaan met het ziekteproces, is het van belang een Odensehuis op te richten. Helaas zijn er steeds meer mensen met een vorm van dementie, wat de komende jaren niet zal veranderen. Volgens de inschattingen van Alzheimer Nederland zullen er in 2025 in de Gemeente Harlingen circa 400 mensen met dementie zijn, met een veelvoud daarvan aan mantelzorgers. Met het Odensehuis hebben mensen met dementie en hun mantelzorgers een plek waar ze zonder indicatie naar binnen kunnen wandelen en anderen kunnen ontmoeten. Op die manier kunnen zij zich goed voorbereiden op alle veranderingen die hen te wachten staat.

1.2 Het Odensehuis draagt bij aan een dementievriendelijke gemeente.

De persoon met dementie wil graag onderdeel uitmaken van zijn omgeving. De mantelzorger wil het zo lang mogelijk volhouden. Daarom zijn juist bij dementie maatwerk en preventieve maatregelen nodig. Persoonlijke begeleiding, bijvoorbeeld bij het structureren van de dag of onderhouden van sociale contacten is van belang om langer thuis te kunnen blijven functioneren. Zeker bij alleenwonenden. 70% van de mensen met dementie woont thuis. Gebruik maken van de begeleiding van een Odensehuis zit in de top 3 van voorzieningen voor mantelzorgers om het zelf thuis langer vol te houden (Nivel Alzheimer Nederland, 2016).

1.3 De verwachting is dat het Odensehuis een besparing oplevert op onder andere de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Wet langdurige zorg (Wlz) en de Zorgverzekeringswet (Zvw).

Met het Odensehuis kunnen mensen met (beginnende) dementie zo lang mogelijk zelfstandig functioneren met ondersteuning van hun netwerk. Hierdoor wordt duurdere zorg uitgesteld of voorkomen, o.a. doordat een mantelzorger niet overbelast raakt en uitvalt. Te denken valt aan het voorkomen of uitstellen van kosten voor (uitbreiding) dagbesteding (Wmo), een verpleeghuis (Wlz), thuiszorg (Zvw), huishoudelijke hulp (Wmo), begeleiding (Wmo), extra inzet van het gebiedsteam (Wmo) of psychische hulp voor de mantelzorger (Zvw).

Voorbeeldberekening Wmo dagbesteding:

Basistarief voor dagbesteding is € 10,20 per uur (prijspeil 2024). Mocht een inwoner een jaar lang twee dagen per week gebruik maken van dagbesteding dan kost dit op jaarbasis € 6.365,-. Plustarief is € 9.360,- per jaar. Na de pilot periode zijn de verwachte structurele kosten van het Odensehuis rond de € 45.000,- per jaar. De totale jaarlijkse kosten voor het Odensehuis zijn ongeveer gelijk aan de kosten voor 7 inwoners die twee dagen per week gebruik maken van dagbesteding. Voor het plustarief zou dit gaan om 5 inwoners. Dit is exclusief vervoerskosten.

Deze berekening is gebaseerd op prijspeil 2024. De verwachting is dat deze prijs gaat stijgen de komende jaren.

1.4 Een pilot van 4 jaar en 7 maanden is nodig om een goed beeld te krijgen van wat het Odensehuis oplevert.
In de motie van 1 november 2023 werd een pilot van een jaar genoemd. Om de effecten van het Odensehuis goed weer te kunnen geven, wordt een pilot van 4 jaar en 7 maanden geadviseerd. Een pilot zoals deze heeft een lange aanlooptijd. Het duurt namelijk even voordat inwoners bekend zijn met het Odensehuis en er daadwerkelijk gebruik van gaan maken. Daarbij is het belangrijk dat er een langere periode vastigheid wordt geboden aan zowel de mantelzorger als de inwoner met (beginnende) dementie, omdat deze doelgroep minder goed om kan gaan met verandering en zij een langere tijd zekerheid hebben.
Een langere looptijd, inzet van communicatie en een goede samenwerking met ketenpartners is nodig om te kunnen beoordelen of het Odensehuis blijvend kan voorzien in een behoefte.

1.5 Op basis van het locatie onderzoek wordt het clubhuis van fc Harlingen als voorkeurslocatie aangewezen om het Odensehuis te starten.
Voor mensen met (beginnende) dementie en hun naasten is het fijn dat zij een ontmoetingsplek hebben met een ongedwongen sfeer op een plek die hen niet herinnert aan hun ziekte. Doordat het bij een voetbalclub is blijven zij onderdeel van de maatschappij. Geografisch gezien is fc Harlingen ook een handige plek, omdat het dichtbij het Vierkant, een supermarkt en het stadscentrum is. Voor een kleine gemeente zoals Harlingen is het belangrijk om optimaal gebruik te maken van de locaties die er zijn.

Het vestigen van een Odensehuis in het clubhuis van fc Harlingen sluit aan bij de visie van de voetbalclub. Voor hen is een vereniging meer dan de activiteit die het aanbiedt. Fc Harlingen beschouwt zich als een sociale voetbalclub en willen haar maatschappelijke rol spelen in onze gemeenschap.

1.6 Bewegen en sporten hebben een positieve invloed op dementie.
Uit een onlangs verschenen artikel van Movisie (zie bijlage voor editie relatieblad Movisies 2024) komt naar voren dat onderzoek aantoont dat bewegen en sporten een positieve invloed hebben op dementie. Doordat het Odensehuis bij een voetbalclub wordt gevestigd, zijn er veel mogelijkheden om te bewegen, te sporten en indien mogelijk betrokken te zijn bij de vereniging en haar leden (bijv. als vrijwilliger, lid of fan).

Kanttekeningen
N.v.t.

Financiën
In het overzicht hieronder is te zien wat de jaarlijkse kosten zijn voor de pilot Odensehuis. De coördinatiekosten nemen na 2026 af, omdat de verwachting is dat het Odensehuis dan meer op inzet van vrijwilligers draait.

Kostensoort	2024	2025	2026	2027	2028
Totaal Odensehuis	€ 44.000,00	€ 66.000,00	€ 66.000,00	€ 54.000,00	€ 41.000,00
- Coördinatie en opzetten pilot	*€ 32.000,00*	*€ 54.000,00*	*€ 54.000,00*	*€ 42.000,00*	*€ 29.000,00*
- Huur locatie	*€ 9.000,00*	*€ 9.000,00*	*€ 9.000,00*	*€ 9.000,00*	*€ 9.000,00*
- Onvoorziene kosten	*€ 3.000,00*	*€ 3.000,00*	*€ 3.000,00*	*€ 3.000,00*	*€ 3.000,00*

Juridisch
Het college is afgeweken van het lokale inkoopbeleid door de opdracht aan Adema & Nijdam Advies voor het opzetten en coördineren van een Odensehuis. Van het inkoop- en aanbestedingsbeleid mag, beneden de Europese drempels, gemotiveerd worden afgeweken. Desalniettemin kan het zijn dat derde belanghebbenden bezwaar maken tegen de opdrachtverlening.

Communicatie
Er komt een openingsmoment van het Odensehuis waarbij de pers wordt uitgenodigd. Daarnaast wordt bekendheid aan het Odensehuis gegeven worden via een persbericht en sociale media.

Adema & Nijdam Advies regelen flyers en werken mee of initiëren communicatie uitingen. Daarnaast geven zij indien gewenst lezingen en interviews.

Fatale termijn
N.v.t.

Uitvoering
Adema & Nijdam advies ontvangen een opdrachtbrief.
Het college en de gemeenteraad wordt over de evaluatie van het Odensehuis geïnformeerd.
Zie bijlage voor conceptplan voor monitoring en evaluatie.

Relevante documenten

Eerder genomen besluiten:	*Motie locatie voor opzetten en faciliteren Odensehuis (1 november 2023)*
Intrekken beleidsnota's:	*N.v.t.*
Gevolgen ander beleid:	*N.v.t.*

Bijlagen
1. Overzicht kosten opzetten en coördineren Odensehuis t/m 2028
2. Artikel Movisie
3. Concept plan evaluatie en monitoring
4. Begrotingswijziging Odensehuis 2024

Harlingen, 9 april 2024

Burgemeester en wethouders van Harlingen,

GEMEENTE HARLINGEN

Voorstel aan de gemeenteraad van Harlingen

de secretaris,	de burgemeester,
S.C. van Gent	C.M. Sjerps

GEMEENTE HARLINGEN

Voorstel aan de gemeenteraad van Harlingen

Besluit van de gemeenteraad van Harlingen

Onderwerp:	Raadsvoorstel pilot Pilot Odensehuis

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HARLINGEN

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 9 april 2024

Besluit

1. **Een pilot Odensehuis tot en met 31-12-2028 (4 jaar en 7 maanden) op te zetten en te faciliteren voor 2 dagen per week.**
2. **Hiervoor de jaarlijkse kosten (2024: € 44.000,-, 2025 & 2026: € 66.000,-, 2027: € 54.000,-, 2028: € 41.000,-) ten laste te brengen van de reserve sociaal domein d.m.v. het vaststellen van een begrotingswijziging.**

Besluit aangepast

Vastgesteld door de raad in zijn
vergadering van 5 juni 2024

, de voorzitter

, de raadsgriffier